

การจัดการระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน ภายใต้สถานการณ์โควิด - 19

The Digital Co - Working Space Ecosystem Management under the COVID - 19 Situation

โสภิตา สัมปัตติกร^{1*} และ ชีวัน ทองสอดแสง²
Sopida Sampattikorn^{1*} and Cheewan Thongsodsang²

*Corresponding author, e-mail: sam_sopida@hotmail.com

Received: August 6th, 2021; Revised: October 15th, 2021; Accepted: October 17th, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ระบบบริการ และสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน และ 2) เพื่อทราบแนวทางในการยกระดับสู่ระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน การวิจัยเชิงสำรวจนี้ได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกัน จำนวน 400 คน ในจังหวัดขอนแก่น โดยวิธีสุ่มตามความสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์การถดถอย ด้วยเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ภายใต้สถานการณ์โควิด - 19 นี้ การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันในด้านนวัตกรรมบริการ ด้านคาเฟ่สเปซ ด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ มีความสัมพันธ์ต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน เป็นโอกาสในการขยายการเรียนรู้ สร้างคุณค่า และเพิ่มประสบการณ์ของผู้ใช้บริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ระบบบริการและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ให้บริการในปัจจุบันนิยมใช้เทคโนโลยีควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อมและแบ่งปันคุณค่าร่วมกัน ในขณะที่ ด้านการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน สะท้อนถึงความซับซ้อนของผู้ประกอบการ และแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าการแบ่งปันความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจร่วมกัน รวมถึงความต่างทางวัฒนธรรมของบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกัน และการยกระดับสู่ระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน ควรบริหารด้านนวัตกรรมบริการและด้านศูนย์กลางการศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยีและศูนย์ทดลองนวัตกรรมที่มีรูปแบบกิจกรรมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
Lecture of Major of Business Administration, Faculty of Industry and Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Sakonnakhon Campus

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
Lecturer of Major of Management, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Khon Kaen Campus

คำสำคัญ: การจัดการ พื้นที่ทำงานร่วมกัน ระบบนิเวศดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the relationships among co - working space management, service and environmental system, and digital co - working space ecosystem and 2) to know the approach of enhancing digital co - working space ecosystem. This survey research had selected the sample as the users of co - working space as 400 persons in Khon Kaen province via convenience sampling. The instrument of the research was a questionnaire. The statistics used in data analysis was Regression analysis and select OLS regression technique. The results showed that the COVID - 19 situation, co - working space management in service innovation, café space, the educational center had relationships on service and environmental system and digital co - working space ecosystem. That was expanded opportunity learning, value creation, and increase the experience of users through the digital technology of co - working space. Moreover, the service and environmental system had a positive relationship with the digital co - working space ecosystem as significantly. Which, present users favor used technology along with environmental protection and sharing common values. While the community - led had not a relationship on service and environmental system but had a negative relationship on digital co - working space ecosystem. Indeed, the result reflected entrepreneur complexity and seeking business benefit more than sharing creative thinking of business together. And individual difference culture was an obstacle to driven collaborative society. The digital co - working space ecosystem enhancement should manage service innovation and educational center for technology learning and innovation experiment centers, that have both online and onsite activities congruence with the situation and the country's digital economy policy.

Keywords: Management, Co - Working Space, Digital Ecosystem

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความเชื่อมโยงผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอัจฉริยะ (internet of things) ทำให้พฤติกรรมของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และต้องการความสะดวกสบาย รวดเร็ว ง่าย แม่นยำ และคุ้มค่าในการดำเนินชีวิต แนวโน้มธุรกิจโลกมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ที่นำไปสู่การบูรณาการทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน มีการติดต่อสื่อสารในรูปแบบเรียลไทม์และมีความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อวิถีชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะของการทำงานก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเช่นเดียวกัน ค่านิยมในการทำงานของคนรุ่นใหม่ สามารถทำงานได้ทุกที่ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงเกิดธุรกิจที่เปิดให้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกัน (co - working space) และได้รับการตอบรับอย่างต่อเนื่อง (Luo and Chan, 2020 : 98)

จากการสำรวจโลกได้ค้นพบที่มาของการร่วมลงทุนในธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันนี้ มีผู้ร่วมลงทุนก่อตั้งโดยเฉลี่ย 2.8 - 4.0 คน ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของบริษัทเอกชน ร้อยละ 80 องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร ร้อยละ 13 และอื่นๆ ร้อยละ 7 สามารถรองรับผู้ใช้บริการได้ 30 คน มูลค่าการลงทุนสำหรับธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันในสหรัฐอเมริกาพบว่า มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนโดยเฉลี่ย 1.7 ล้านบาท ในยุโรปมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนโดยเฉลี่ย 1.8 ล้านบาท แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ มาจากเงินทุนส่วนตัวเจ้าของกิจการ การกู้ยืมธนาคาร และการร่วมทุน ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาพื้นที่ให้บริการของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกัน อุปสรรคและความท้าทายในการดำเนินธุรกิจนี้ คือการเข้าถึงแหล่งเงินทุน คิดเป็นร้อยละ 43 การหาผู้ร่วมลงทุน คิดเป็นร้อยละ 24 และการหาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 23 นอกจากนี้ ยังพบว่า สถานที่ตั้งพื้นที่ทำงานร่วมกันที่ได้รับความนิยมมักจะตั้งอยู่ในเมืองที่มีผู้อยู่อาศัยมากกว่าล้านคน รองลงมาคือ เมืองที่มีผู้อยู่อาศัยน้อยกว่าห้าหมื่นคน ส่วนเมืองขนาดกลางกลับไม่ได้รับความนิยมจากผู้ให้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกันเท่าที่ควร (คาร์สเทิน ฟอสท์, 2555; เบสส์ลิฟวิงเทสต์แบงค็อก, 2561) ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการปรับตัวและพัฒนาพื้นที่การให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้งานสำนักงานประเภทพื้นที่ทำงานร่วมกันและบริการสำนักงานให้เช่า ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในตลาดพื้นที่อาคารสำนักงานซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะกลายเป็นผู้เช่าหลักในอนาคต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสอดคล้องกับแนวโน้มของธุรกิจอาคารพื้นที่ในอาคารสำนักงานให้เช่าในหลายๆ ประเทศทั่วโลก ทำให้อาคารสำนักงานให้เช่า ดำเนินการปรับพื้นที่และกลยุทธ์ในการให้บริการ เพื่อรองรับพื้นที่ทำงานร่วมกัน โดยประมาณ ร้อยละ 10 ในทุกๆ อาคาร มีการจัดสรรพื้นที่ให้บริการสำหรับการทำงานร่วมกัน ปัจจุบันธุรกิจให้เช่าพื้นที่ทำงานร่วมกันได้รับความนิยมอย่างมาก จากปี พ.ศ. 2561 ที่มีการเปิดให้บริการมากขึ้น ร้อยละ 51 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560 บนพื้นที่กว่า 100,000 ตารางเมตร และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2562 จะมีผู้ประกอบการอีกหลายรายที่จะทำการขยายพื้นที่ให้บริการเพิ่มขึ้นกว่า 30,000 ตารางเมตร หรือเพิ่มขึ้นโดยประมาณ ร้อยละ 40 (ประชาชาติธุรกิจ, 2562)

อย่างไรก็ตาม ธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันถือเป็นธุรกิจที่มีแนวคิดหลักมาจากการแบ่งปันพื้นที่และอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางธุรกิจ อำนาจความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการทำงานและการดำเนินธุรกิจ จุดเด่นที่สร้างความแตกต่างให้พื้นที่ทำงานร่วมกันเป็นมากกว่าสำนักงานเสมือน (virtual office) ตามแนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน (sharing economy) ทั่วไป คือ การสร้างชุมชน (community) ภายในกลุ่มของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างประโยชน์จากการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้พื้นที่ทำงานร่วมกัน ไม่เพียงแต่เป็นธุรกิจที่ช่วยลดต้นทุนในการทำงาน แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานด้วย เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ใช้บริการ การแนะนำงานให้กันและกัน หรือการทำงานร่วมกันระหว่างสาขาอาชีพที่แตกต่างกัน เป็นต้น (สุภัสสา โฆษิตศรีปัญญา, 2558 : 41 - 43)

ในความเป็นจริง ระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกันได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด - 19 และต้องปรับกิจกรรมทางธุรกิจโดยการเว้นระยะห่างทางสังคม ข้อมูลเชิงพาณิชย์ในอดีตไม่สามารถระบุปัญหาทางธุรกิจได้ ทำให้เกิดข้อจำกัดในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงในบริการและนวัตกรรมที่ใช้ในการทำงานร่วมกันของผู้ใช้บริการ (Orlova *et al.*, 2020 : 3) ความซับซ้อนทำให้ขาดความเชื่อมโยงภายในระบบนิเวศดิจิทัล จึงไม่สามารถออกแบบแพลตฟอร์มที่ตอบโจทย์ความต้องการใช้บริการดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกันและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดได้อย่างชัดเจน (Harris, 2021 : 174 - 176) และนโยบายนวัตกรรมเชิงปฏิรูปยังส่งผลให้ระบบนิเวศดิจิทัลต้องมีการปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Konnola *et al.*, 2021 : 2 - 3)

ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงคุณลักษณะของธุรกิจพื้นที่ทำงานร่วมกันและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ภายใต้อุปสงค์ความสำเร็จที่สร้างความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ จึงจำเป็นต้องสร้างอัตลักษณ์ในการให้บริการ พื้นที่ทำงานร่วมกันที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง ยกกระตือรือร้นระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ระบบบริการและสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน
2. เพื่อทราบแนวทางในการยกระดับระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

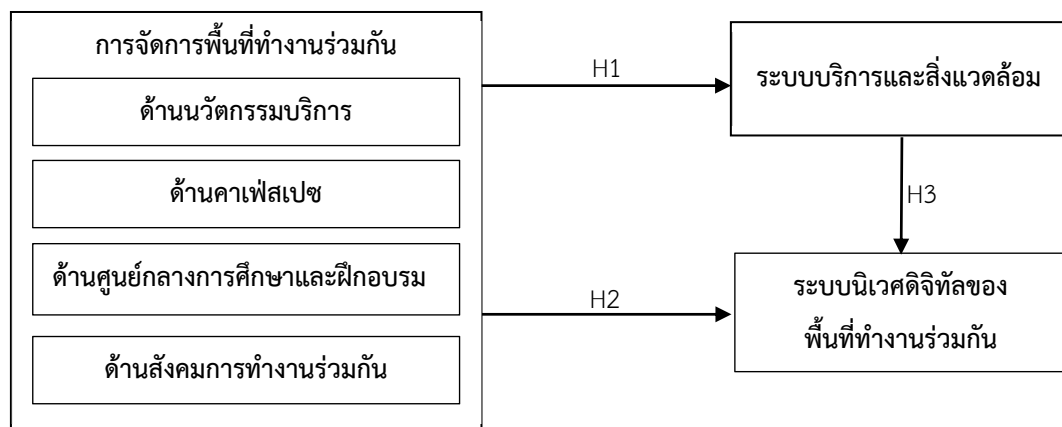
กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิกฤตเศรษฐกิจโลกมีผลกระทบทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ผู้ประกอบการมีความเป็นอิสระมากขึ้น และพยายามแสวงหาวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ จึงเป็นที่มาของพื้นที่ทำงานร่วมกัน โดยมีลักษณะของการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และองค์กรแบบกระจายที่ใช้แนวคิดกรรมเป็นต้นแบบการทำงาน (Florida, 2002 : 86) ชีวิตการทำงานแบบเคลื่อนที่นี้ อาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางธุรกิจทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ได้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ของงานที่มีคุณภาพ ซึ่งธรรมชาติของผู้ประกอบการเหล่านี้จะมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ สร้างคุณค่าในเครือข่ายการทำงานเชิงพลวัต (Aridsson, 2014 : 120) ที่มีความคล่องตัว และกลายเป็นสถานที่ทำงานร่วมกันที่รวมผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลาย มีอาชีพอิสระ พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานอย่างครบครัน ทำให้เกิดประสิทธิผลในระบบเศรษฐกิจแห่งความรู้ เชื่อมโยงด้วยเทคโนโลยีที่สามารถพัฒนาไปสู่ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gandini, 2015 : 193 - 194).

การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน (co - working space management : CSM) หมายถึง การบริหารพื้นที่ทำงานร่วมกัน ให้เกิดศักยภาพเชิงนวัตกรรม โดยสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของผู้ใช้บริการ กระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกัน นำไปสู่การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (Wijngaarden *et al.*, 2020 : 86) ประกอบด้วยด้านนวัตกรรมบริการ (service innovation : SER) คือ การพัฒนาบริการที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า เข้าใจความต้องการใหม่ๆ และใช้เทคโนโลยีในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ (วลัยลักษณ์ รัตนวงศ์ และคณะ, 2557 : 127) ด้านคาเฟ่สเปซ (café space : CAF) คือ พื้นที่บริการอาหารและเครื่องดื่มสำหรับสังคมการทำงานในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน สนทนา รับฟัง ค้นหาแนวคิดร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ (Jolly *et al.*, 2021 : 2) ด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ (educational center : EDU) หมายถึง การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาทักษะระยะสั้น เทคนิคอาชีพ โดยเน้นการสื่อสารและการถ่ายทอดแบบบูรณาการ (Diez *et al.*, 2020 : 2) ด้านสังคมการทำงานร่วมกัน (community - led : COM) หมายถึง พื้นที่สำหรับผู้ที่ต้องการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางธุรกิจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอใหม่ๆ ร่วมกัน (McMorrow *et al.*, 2021 : 2) เมื่อมีการจัดการที่ดีแล้วจะนำไปสู่ ระบบบริการและสิ่งแวดล้อม (service and environmental system : SES) นั่นก็คือ การดำเนินงานและควบคุมการให้บริการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและคุณภาพการให้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Shi *et al.*, 2015 : 310) ส่งเสริมการ

ยกระดับ ระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (digital co - working space ecosystem : DCE) ซึ่งหมายถึง การสร้างสิ่งแวดล้อมเชิงสังคมที่มีการพึ่งพาการดำเนินงานร่วมกัน สร้างคุณค่าร่วมกันผ่านการสนับสนุนทรัพยากร ซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Schulz *et al.*, 2021 : 3)

การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน เป็นการออกแบบแพลตฟอร์มการเรียนรู้ เครือข่าย และนวัตกรรม ให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน ซึ่งควรมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถบริโภคอาหาร/ เครื่องดื่ม ระหว่างการสร้างเครือข่ายได้ (Kyro and Artto, 2015 : 437) ภายใต้สภาพแวดล้อมสีเขียว ช่วยสนับสนุนให้เกิด สังคมการทำงานร่วมกันได้ง่ายขึ้น (Wang *et al.*, 2021 : 10) บางครั้งอยู่ลักษณะเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมความ เจริญทางเศรษฐกิจจากกิจกรรมของผู้ประกอบการที่ต้องการดำเนินงานในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเจรจาแทน การเช่าสำนักงานแบบเดิมๆ กระตุ้นการเข้ามามีส่วนร่วมทางธุรกิจจากภาคเอกชนได้มากขึ้น (Autry, 2021 : 167) อีกทั้ง มีการพัฒนานุชนุชนยนต์มาให้บริการในพื้นที่ทำงานร่วมกัน เพื่อประหยัดต้นทุนในการให้บริการ เกิด ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าที่สะท้อนถึงศักยภาพของระบบนิเวศดิจิทัลพื้นที่ทำงานร่วมกันได้อย่างเหมาะสม (Demir *et al.*, 2015 : 695) และการบริการระบบนิเวศดิจิทัลนี้ เป็นการสร้างคุณค่าแนวความคิดผ่านการปฏิบัติ ทางวัฒนธรรมและเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันในรูปแบบพลวัตร ผสมผสานธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เข้าด้วยกัน เกิดเป็นสังคมนวัตกรรมการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ (Flood *et al.*, 2021 : 12) นำไปสู่กรอบ แนวคิดการวิจัยได้ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคคลทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,802,872 คน (กองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น เมื่อเทียบสัดส่วนตามตารางทอโรยามาเน่ ขนาด กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการอย่างน้อย จำนวน 400 คน กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของประชากรที่ระดับ 0.05 สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตามสะดวก (convenience sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันเกี่ยวกับด้านนวัตกรรมบริการ ด้านคาเฟ่สเปซ ด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ ด้านสังคมการทำงานร่วมกัน และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า ค่า IOC = 0.8 มากกว่า 0.5 นั่นคือ แบบสอบถามนี้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปใช้ได้ (อารยา องค์กรเยี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล, 2561 : 39)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) นี้ ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ใช้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกันในจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2563 โดยการสำรวจออนไลน์ผ่าน google form questionnaire โดยนำลิงค์ไปวางไว้บนพื้นที่ทำงานร่วมกัน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ Science Park Khon Kaen, Focus Arena, Class café Khon Kaen, VOA SPACE และ Jump Space Khon Kaen ซึ่งให้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกันที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมในจังหวัดขอนแก่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation analysis) และทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอย (regression analysis) ด้วยเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square technique : OLS)

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัด ได้ดำเนินการตรวจสอบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) พบว่า มีค่า factor loading อยู่ระหว่าง .744 - .950 โดยไม่มีค่าที่ต่ำกว่า .40 แสดงถึงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (α) ของแต่ละตัวแปร มีค่าสูงกว่า 0.6 แสดงถึงความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Hair et al., 2006 : 122 - 124) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และทำให้มั่นใจได้ว่าแบบสอบถามนี้ สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงค่าในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่า Factor Loading และค่าความเชื่อมั่น (α) ของเครื่องมือวัด

ตัวแปร	Factor Loading	ค่าความเชื่อมั่น (α)
Co - Working Space Management (CSM)		
Service Innovation (SER)	.831 - .904	.908
Café Space (CAF)	.755 - .845	.828
Educational Center (EDU)	.744 - .946	.791
Community-Led (COM)	.780 - .905	.814
Service and Environmental System (SES)	.794 - .950	.931
Digital Co - Working Space Ecosystem (DCE)	.834 - .937	.941

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ระบบบริการและสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 72.70 อายุระหว่าง 36 - 45 ปี ร้อยละ 54.40 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 50.00 ประกอบอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 31.80 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 25.00 ความถี่ในการใช้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกันต่อสัปดาห์ น้อยกว่า 1 ครั้ง ร้อยละ 59.10 เลือกมาใช้บริการในวันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) ร้อยละ 50.00 มาใช้บริการในช่วงเวลา 15.00 - 18.00 น. ร้อยละ 38.60 ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย น้อยกว่า 100 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 38.60

ผลการศึกษาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังตารางที่ 2 และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด (OLS regression technique) ดังตารางที่ 3 โดยกำหนดตัวแปร ดังนี้ การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน (CSM) นวัตกรรมบริการ (SER) คาเฟ่สเปซ (CAF) ศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ (EDU) สังคมการทำงานร่วมกัน (COM) ระบบบริการและสิ่งแวดล้อม (SES) และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (DCE)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตัวแปร	Mean	S.D.	SER	CAF	EDU	COM	SES	DCE
SER	4.27	.76	1					
CAF	4.01	.74	.799**	1				
EDU	3.99	.77	.681**	.775**	1			
COM	4.02	.74	.673**	.679**	.832**	1		
SES	4.26	.75	.858**	.780**	.749**	.700**	1	
DCE	4.31	.79	.884**	.743**	.755**	.674**	.903**	1

** p < 0.01, * p < 0.05, (N = 400)

จากตารางที่ 2 พบว่า ระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.31, S.D. = 0.79) รองลงมา ได้แก่ นวัตกรรมบริการ ($\bar{x}$ = 4.27, S.D. = 0.76) ระบบบริการและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}$ = 4.26, S.D. = 0.75) การขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกัน ($\bar{x}$ = 4.02, S.D. = 0.74) คาเฟ่สเปซ ($\bar{x}$ = 4.01, S.D. = 0.74) และศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ ($\bar{x}$ = 3.99, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อพิจารณาความเป็นอิสระต่อกันของแต่ละตัวแปร ทดสอบโดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) พบว่า มีค่าไม่เกิน 1 ซึ่งแต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง จึงได้พิจารณาค่าอำนาจพยากรณ์ตัวแปรอิสระ (tolerance) มีค่าต่ำสุดคือ 0.212 ซึ่งค่าที่เหมาะสมควรมีค่ามากกว่า 0.1 ขึ้นไป และพบว่าค่า VIF สูงสุดคือ 4.726 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 (Hair *et al.*, 2010 : 157) ดังนั้น ค่าต่างๆ เหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ว่า ปราศจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยกัน (multicollinearity) และมีความเหมาะสมที่จะนำไปทดสอบสมมติฐานต่อไป

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ OLS Regression Analysis

Independent Variables	Dependent Variables			
	Model 1 SES	Model 2 DCE	Model 3 DCE	Model 4 DCE
Service Innovation (SER)	.595*** (.040)	.770*** (.036)		.486*** (.038)
Café Space (CAF)	.092* (.045)	-.118** (.041)		-.162*** (.034)
Educational Center (EDU)	.247*** (.049)	.411*** (.044)		.292*** (.038)
Community - Led (COM)	.032 (.043)	-.107** (.039)		-.122*** (.033)
Service and Environmental System (SES)			.902*** (.022)	.478*** (.038)
Adjusted R ²	.787	.830	.815	.879
Maximum VIF	4.420	4.413	1.000	4.726

***p<.001, **p<.01, *p<.05 (N = 400), *Beta coefficients with standard errors in parenthesis.

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด (OLS regression technique) พบว่า การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย ด้านนวัตกรรมบริการ (SER) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม (SES) ($\beta = 0.595$, $p < 0.001$) ศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ (EDU) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม (SES) ($\beta = 0.247$, $p < 0.001$) และ คาเฟ่สเปซ (CAF) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม (SES) ($\beta = 0.595$, $p < 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับ ในขณะที่ การขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกัน (COM) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม (SES) ($\beta = 0.032$, $p > 0.05$) ซึ่งการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันโดยรวมทั้ง 4 ด้าน สามารถอธิบายระบบบริการและสิ่งแวดล้อมได้ ร้อยละ 78.7 (Adjusted R² = .787)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันและระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน พบว่า การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย นวัตกรรมบริการ (SER) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (DCE) ($\beta = 0.770$, $p < 0.001$) ศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ (EDU) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (EDC) ($\beta = 0.411$, $p < 0.001$) ในขณะที่ คาเฟ่สเปซ (CAF) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (DCE) ($\beta = -0.118$, $p < 0.05$) และการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกัน (COM) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (DCE) ($\beta = -0.107$, $p < 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับ ทั้งนี้ การจัดการพื้นที่

ทำงานร่วมกันโดยรวม ทั้ง 4 ด้าน สามารถอธิบายระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกันได้ ร้อยละ 83.0 (Adjusted $R^2 = .830$)

ระบบบริการและสิ่งแวดล้อม (SES) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (DCE) ($\beta = 0.902$, $p < 0.001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งระบบบริการและสิ่งแวดล้อมโดยรวมสามารถอธิบายระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกันได้ ร้อยละ 81.5 (Adjusted $R^2 = .815$)

ผลการศึกษาแนวทางในการยกระดับสู่ระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

ผลการศึกษาแนวทางในยกระดับสู่ระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน ชี้ให้เห็นว่า นวัตกรรมบริการ (SER) ($\beta = 0.486$, $p < 0.001$) และศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ (EDU) ($\beta = 0.292$, $p < 0.001$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศดิจิทัลมากที่สุด จึงควรมุ่งเน้นพัฒนาการบริหารจัดการสองด้านนี้ก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทยในปัจจุบัน และสามารถพัฒนาไปสู่แหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยี ศูนย์ทดลองนวัตกรรม รวมถึงดึงดูดการเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ ที่สามารถปรับรูปแบบกิจกรรมได้ตามสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทำให้ทราบว่า การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านนวัตกรรมบริการ ด้านคาเฟ่สเปซ และด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะที่มีผลทำให้ระบบบริการและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การยกระดับระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

2. ภายใต้สถานการณ์โควิด - 19 ควรพัฒนาด้านนวัตกรรมบริการ และด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ เพื่อสนับสนุนระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน ให้เกิดกิจกรรมทางธุรกิจที่เหมาะสม ช่วยสร้างคุณค่าและประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้ใช้บริการ

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ได้สะท้อนความเป็นจริงที่ว่า ผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ ต่างมีความซับซ้อน และแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าการแบ่งปันความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจร่วมกัน รวมถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกัน และอาจจะต้องอาศัยเวลาในการสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และสร้างคุณค่าร่วมกันทางธุรกิจ จากข้อค้นพบนี้ สามารถกำหนดเป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

1. วางแผนและจัดการดำเนินงาน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนสังคมการทำงานร่วมกัน
2. เรียนรู้เทคนิคเชิงปฏิบัติ ที่ทำให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการ
3. ออกแบบและจัดเตรียมแพลตฟอร์มการให้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกัน
4. กำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่เน้นการให้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกัน การสร้างเครือข่ายกิจกรรมทางธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ในด้านนวัตกรรมบริการ ด้านศูนย์กลางการศึกษา และฝึกอบรมทักษะ และด้านคาเฟ่สเปซ มีความสัมพันธ์กับระบบบริการและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kyro and Artto (2015 : 431) ที่ได้อธิบายว่า การใช้พื้นที่ทำงานร่วมกันสำหรับนักศึกษา คณาจารย์ ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ จากการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย และนวัตกรรม โดยส่งเสริมการให้บริการพื้นที่ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ดี สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และได้รับความนิยม สะท้อนถึงการวางแผนและการจัดการดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ ด้านการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกันไม่มีความสัมพันธ์ต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกันในการนัดหมายทางธุรกิจจากสโตร์ของสถานที่ที่ให้ความรู้ลึกซึ้งแปลกใหม่ ทันสมัย เดินทางสะดวก และต้องการใช้งานให้เหมือนสำนักงานครบวงจรอย่างแท้จริง แม้ว่าการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันได้จัดสรรพื้นที่อย่างลงตัวแล้วก็ตาม แต่อาจจะได้รับผลกระทบด้านเสียงจากสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งเป็นการรบกวนการใช้บริการเมื่อต้องสมาธิในการทำงานหรือความเป็นส่วนตัวในการเจรจาทางธุรกิจ (ณฐกร พินิจกรปภา และฤทธิรงค์ จุฑาพฤตกร, 2561 : 1135 - 1136) อย่างไรก็ตาม Wijngaarden *et al.* (2020 : 92) เสนอว่า การใช้พื้นที่ทำงานร่วมกันจะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แต่แท้จริงนั้น การรวมตัวกันของนักธุรกิจมืออาชีพและองค์กรเอกชน อาจเป็นเรื่องที่ยากและมีความท้าทายค่อนข้างสูงในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน ซึ่งความขัดแย้งระหว่างบุคคล การแข่งขัน และวัฒนธรรมการทำงานที่ไม่ตรงกันเป็นอุปสรรคของการบริหารจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันอย่างยิ่ง และจากงานวิจัยของ Wang *et al.* (2021 : 1) เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันที่มีระบบบริการที่ทันสมัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า มีอคติในการจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ผู้ใช้บริการไม่พึงพอใจต่อการให้บริการที่มีการกระจายพื้นที่ไม่เท่ากัน ซึ่งต้องเดินทางเกิน 2,000 เมตร นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

และผลการวิจัยยังพบว่า การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ในด้านนวัตกรรมบริการและด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ มีความสัมพันธ์ต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Demir *et al.* (2019 : 688) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่า การปฏิวัติอุตสาหกรรม 5.0 เป็นยุคที่มนุษย์ทำงานร่วมกันกับหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์ (AI) มากขึ้น เป็นความอัจฉริยะในการให้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกันแบบดิจิทัล ที่ตอบโจทย์สถานการณ์ที่ต้องเว้นระยะห่างทางสังคม แต่ยังสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมทางธุรกิจร่วมกันได้ และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำนองเดียวกันกับผลงานวิจัยของ Nortvig *et al.* (2020 : 9 - 10) ที่สะท้อนถึงการบูรณาการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ สร้างประสบการณ์ผ่านพื้นที่การเรียนรู้แบบเทคโนโลยีดิจิทัลและเพิ่มโอกาสการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง จึงควรมุ่งเน้นพัฒนาการบริหารจัดการสองด้านนี้ก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทยในปัจจุบัน และสามารถพัฒนาไปสู่แหล่งเรียนรู้ทางเทคโนโลยี ศูนย์ทดลองนวัตกรรม รวมถึงดึงดูดการเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไลน์ ที่สามารถปรับรูปแบบกิจกรรมได้ตามสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

ขณะเดียวกัน ด้านคาเฟ่สเปซและการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกันมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในความเป็นจริง ธุรกิจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด - 19 ทำให้พฤติกรรมของผู้ใช้บริการเปลี่ยนแปลงไป โดยการใช้พื้นที่

ทำงานร่วมกันด้านคาเฟ่และด้านการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกัน ได้รับการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้โดยสะดวก ทำนองเดียวกันกับผลงานวิจัยของ Fiorentino and Bartolucci (2021 : 1) ที่เสนอว่า การใช้พื้นที่ทำงานร่วมกันภายใต้เศรษฐกิจแบบแบ่งปันที่กำลังขยายตัวนั้น อาจจะมีการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น ทรัพยากรทางปัญญาและจริยธรรมของสังคม ซึ่งควรมีเครื่องมือที่ทันสมัยในการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับการวางแผนเมืองอัจฉริยะ ระบบการจัดการบนบล็อกเชน เพื่อให้จัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันได้ โดยเฉพาะการติดตามการทำธุรกรรม ด้านความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูลระหว่างผู้ใช้บริการ สถาบัน และองค์กรที่ให้บริการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านบริการสาธารณะในอนาคต และงานวิจัยของ Luo and Chan (2020 : 97 - 98) อภิปรายว่า กลุ่มฟรีแลนซ์และสตาร์ทอัพมีความนิยมการใช้พื้นที่ทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนาเมืองแบบเสรีนิยมใหม่ ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการท้องถิ่น จากการเคลื่อนไหวดังกล่าว มีการกระจายสินค้าเพื่อสังคมและกึ่งพันธมิตรอย่างไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น ภาครัฐจึงเข้ามาแทรกแซงโดยใช้ข้อกำหนดด้านเทคโนโลยีและภาษีเข้ามากำกับ การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกัน จึงมีความซับซ้อนและมีข้อจำกัดในการให้บริการมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังพบว่า ระบบบริการและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลงานวิจัยของ Nojd *et al.* (2020 : 7) อธิบายว่า พื้นที่ทำงานร่วมกันที่มีการจัดการระบบบริการและสิ่งแวดล้อมสีเขียว มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของผู้ใช้บริการที่ได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการในปัจจุบัน เทคโนโลยีดิจิทัลนี้ ยังส่งเสริมให้เกิดการสร้างคุณค่าร่วมกับผู้ใช้บริการ สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่พื้นที่ทำงานร่วมกัน สามารถเพิ่มจำนวนผู้มาใช้บริการได้มากขึ้น และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกันได้รับการยอมรับเป็นวงกว้าง ซึ่งนำไปสู่การยกระดับประสบการณ์ของผู้ใช้บริการและดึงดูดผู้ประกอบการค้าปลีกให้มาลงทุนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านวิชาการ เป็นการยืนยันแนวคิดการใช้พื้นที่ทำงานร่วมกันที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปของบุคคลในปัจจุบัน ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีอิสระในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความสามารถที่แท้จริงในการทำงานและการบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การใช้บริการระบบดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

2. ด้านบริหารธุรกิจ เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการพื้นที่ทำงานร่วมกัน ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมการให้บริการที่นำนวัตกรรมมาใช้ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในปัจจุบัน ที่ต้องการใช้เทคโนโลยีในการทำงานเสมือนสำนักงานครบวงจร และยังต้องการพัฒนาทักษะ ความรู้ ที่ปรึกษาทางธุรกิจที่สามารถนำไปต่อยอดในธุรกิจของตนเองและอยู่รอดได้ในการเผชิญหน้ากับสถานการณ์โควิด - 19

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

นำผลการวิจัยด้านคาเฟ่และด้านการขับเคลื่อนด้วยสังคมการทำงานร่วมกันที่ให้ผลลัพธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ไปศึกษาถึงสาเหตุที่แท้จริง ค้นหาปัจจัยสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสามารถแก้ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. (2563). *ข้อมูลท้องถิ่นและประชากรในจังหวัดขอนแก่น ณ วันที่ 31 มีนาคม 2563* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2563, จาก : <http://www.kkpao.go.th/E-PlanData/?mod=index&file=datapcat2-2>.
- คาร์สเทิน ฟอสท์. (2555). *Coworking เกิดขึ้นได้อย่างไร* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563, จาก : <https://www.deskmag.com/th/coworking-spaces/the-birth-of-coworking-spaces-global-survey-005>.
- ณัฐกร พินิจกรปภา และฤทธิรงค์ จุฑาพฤตกร. (2561). การจัดการพื้นที่สำนักงานร่วมแบ่งปันในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช ครั้งที่ 8, 23 พฤศจิกายน 2561. 1128 - 1137. สุโขทัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช*.
- เบสส์ลิฟวิ่งเทสท์แบงก์ค็อก. (2561). *Co – Working Space เติบโตด้วยเศรษฐกิจแบ่งปัน* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2563, จาก : <https://www.bltbangkok.com/news/4252>.
- ประชาชาติธุรกิจ. *เน็กซ์สปีดเทรนด์ปี 2562 ธุรกิจ Co-Working Office โตก้าวกระโดด* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2563, จาก : <https://www.prachachat.net/property/news-294723>.
- วลัยลักษณ์ รัตนวงศ์, ณัฐธิดา สุวรรณโณ, อีศักดิ์ จินดาบถ. (2557). การวัดนวัตกรรมบริการของธุรกิจท่องเที่ยวไทย: วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 31(1), 119 - 146.
- สุภัชชา โฆษิตศรีปัญญา. (2558). *การสร้างชุมชน (COMMUNITY) ใน COWORKING SPACE*. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อารยา องค์เอี่ยม และพงศ์ธรา วิจิตเวชไพศาล. (2561). การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย. บทฟื้นฟูวิชาการ Review Article. *วิสัยทัศน์สาร*, 44(1), 36 - 42.
- Arvidsson, A. (2014). Public Brands and the Entrepreneurial Ethics. *Ephemera : Theory & Politics in Organization*, 14(1), 119 - 124.
- Autry, G. (2021). The functions of the FAA's Commercial Space Transportation Advisory Committee : The Safety Working Group's 2020 Tasker as Context. *Journal of Space Safety Engineering*, 8, 167 - 169.
- Demir, K. A., Doven, G., Sezen, B. (2015). Industry 5.0 and Human-Robot Co-working. *Procedia Computer Science*, 158, 688 - 695.
- Demir, K. A., Doven, G., Sezen, B. (2019). Industry 5.0 and Human-Robot Co-working. *Procedia Computer Science*, 158, 688 - 695.
- Diez, F., Villa, A., Lopez, A. L., Iraurgi, I. (2020). Impact of Quality Management Systems in the Performance of Educational Centers : Educational Policies and Management Processes. *Heliyon*, 6, 1 - 7.
- Fiorentino, S. and Bartolucci, S. (2021). Blockchain-based Smart Contracts as New Governance Tools for the Sharing Economy. *Cities*, 117, 1 - 9.

- Flood, K., Mahon, M., McDonagh, J. (2021). Assigning Value to Cultural Ecosystem Services : The Significance of Memory and Imagination in the Conservation of Irish Peatlands. *Ecosystem Service*, 50, 1 - 16.
- Florida, R. (2002). *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. New York : Basic Books.
- Gandini, A. (2015). The Rise of Coworking Spaces: A Literature Review. *Ephemera: Theory & Politics in Organization*, 15(1), 193 - 205.
- Hair J. F., Black, W. C., Babin B. J., Anderson, R. E., Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th edition). New Jersey : Pearson Education International.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., Tatham, R. L. (2010). *Multivariate data analysis* (7th edition). Upper Saddle River : Prentice Hall.
- Harris, J. L. (2021). Bridging the Gap Between 'Fin' and 'Tech' : The Role of Accelerator Networks in Emerging FinTech Entrepreneurial Ecosystems. *Geoforum*, 122, 174 - 182.
- Jolly, A., Caulfield, L. S., Sojka, B., lafrati, S., Rees, J., Massie, R. (2021). Cafe Delphi: Hybridising 'World Cafe' and 'Delphi Techniques' for Successful Remote Academic Collaboration. *Social Science & Humanities Open*, 3, 1 - 6.
- Konnola, T., Eloranta, V., Turunen, T., Salo, A. (2021). Transformative Governance of Innovation Ecosystems. *Technological Forecasting & Social Change*, 173, 1 - 14.
- Kyro, R. and Artto, K. (2015). The Development Path of an Academic Co - Working Space on Campus – Case Energy Garage. *Procedia Economics and Finance*, 21, 431 – 438.
- Luo, Y. and Chan, R. C. K. (2020). Production of Coworking Spaces : Evidence from Shenzhen, China. *Geoforum*, 110, 97 - 105.
- McMorrow, S., Hancher-Rauch, H., Ohmit, A., Roberson, C. (2021). Community-Led Mental Health Promotion for People of Color in the United States. *Mental Health & Prevention*, 22, 1 - 9.
- Nojd, S., Trischler, J. W., Otterbring, T., Andersson, P. K., Wastlund, E. (2020). Bridging the Valuescape with Digital Technology : A Mixed Methods Study on Customers' Value Creation Process in the Physical Retail Space. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 56, 1 - 10.
- Nortvig, A. M., Petersen, A. K., Helsinghof, H., Braender, B. (2020). Digital Expansions of Physical Learning Spaces in Practice-based Subjects-Blended Learning in Art and Craft & Design in Teacher Education. *Computer & Education*, 159, 1 - 11.
- Orlova, A., Nogueria, R., Chimenti, P. (2020). The Present and Future of the Space Sector: A Business Ecosystem Approach. *Space Policy*, 52, 1 - 8.
- Schulz, T., Zimmermann, S., Bohm, M., Gewald, H., Krcmar, H. (2021). Value Co - Creation and Co - Destruction in Service Ecosystems: The Case of the Reach Now App. *Technological Forecasting & Social Change*, 170, 1 - 19.

- Shi, Y., Yu, Y., Wang, L. (2015). Operational Impact on the Environment : Managing Service Systems with Environmental Deterioration. *Int. J. Production Economics*, 170, 310 - 320.
- Wang, B., Xu, T., Gao, H., Ta, N., Chai, Y., Wu, J. (2021). Can Daily Mobility Alleviate Green Inequality from Living and Working Environments?. *Landscape and Urban Planning*, 214, 1 - 12.
- Wijngaarden, Y., Hitters, E., Bhansing, P. V. (2020). Cultivating Fertile Learning Grounds: Collegiality, Tacit Knowledge and Innovation in Creative Co-working Spaces. *Geoforum*, 109, 86 - 94.